

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

SÍLA IDENTITY
MŮŽE ZA TO VESMÍR

Bc. Eliška Marie Kozlíková

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarných umění

Studijní program Výtvarná umění

Studijní obor Intermediální tvorba

Specializace Intermédia

Diplomová práce

**SÍLA IDENTITY
MŮŽE ZA TO VESMÍR**

Bc. Eliška Marie Kozlíková

Vedoucí práce: doc. akad. mal. Vladimír Merta

Katedra výtvarného umění

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně
a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2021

.....
podpis autora

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé diplomové práce doc. ak. mal. Vladimíru Mertovi, za jeho trpělivost, ochotu, spolupráci a přínosné rady. Za maximální projevenou důvěru a odborné vedení. Zároveň bych ráda poděkovala své rodině a přátelům za stálou podporu během studia.

Plzeň, duben 2021

.....
podpis autora

OBSAH

1 POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY	7
1.1. Rešerše zvoleného tématu	7
1.2. Reflexe a dokumentace procesu tvorby	9
2 POPIS VÝSLEDNÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ, ČI ADJUSTACE	13
3 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	16
4 RESUMÉ	17
5 SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	18

*Těm, kteří již odešli
těm, kteří jsou zde
těm, kteří teprve přijdou.¹*

¹ RUIZ, Miguel. Čtyři dohody: kniha moudrosti starých Toltéků: praktický průvodce osobní svobodou. Přeložil Viktor FAKTOR. Praha: Pragma, 2001. ISBN isbn80-7205-826-6.

1 POPIS PŘÍPRAVY A REFLEXE PROCESU VLASTNÍ TVORBY

1.1. Rešerše zvoleného tématu

Námětem této diplomové práce je série pěti obrazů na téma „Síla identity“. Jednotlivá plátna se vzájemně propojují a tvoří tak celistvý příběh, vzniká kompaktní dílo. Dílo vyjadřuje existencionální rovinu a formuluje můj vlastní imaginativní svět.

Ráda bych, aby byla má diplomová práce vizuálně příjemná a evokovala v lidech sentiment.

Téma „Síla identity“ má nadmíru široký rozsah a nabízí tak řadu námětů, které sem mohou spadat. Z mého pohledu jako autora maleb, je téma pozoruhodné, osobité a zároveň i objemné. Autor má zde volné ruce, co se svobody a volby směru týče.

Silná osobní zkušenost, která se formuje již od mého znovuzrození, měla za následek uchýlení se k tomuto vyobrazení. Jsem bytost, kterou vlastní matka opustila a nechala v nemilost osudu. Jestliže si člověk přeje změnit svůj život k lepšímu ve chvíli, kdy je plný bolesti a nezpracovaných traumat a dělá vše, dosáhne toho.

Když jsem začala uvažovat o této zkušenosti jako o podnětu k diplomové práci, zaplavil mě pocit tepla, klidu a uspokojení. Srozumění s osudem, který mě potkal je více než nádherný. Jsem vděčná a šťastná zároveň, přijala jsem svojí minulost a identitu. Činnosti, které přispěly k tomu, abych přijala sama sebe byly vědomé rituály, které jsem začala dělat a především i zdravý životní styl. Nalezla jsem v sobě sebelásku, přijala se v dobrém i zlém, odhalila své silné i slabé stránky. Naučila jsem se si odpouštět.

Pochopení příčiny, proč jsem se neměla ráda bylo překvapivé a zároveň více než uspokojivé. Tímto zjištěním se mi v životě hodně ulevilo.

Adopce, prožitky, vzpomínky, emoce a identita jsou skutečnosti, o které se ráda podělím vyprávěním svého příběhu.

Do svých maleb vnáším prostor, předměty a také symboly, které v díle tvoří příběhy, prožitky a vzpomínky. Malby skrývají intimitu, která představuje důvěrnost, útulnost, ale také soukromí a tajemnost. Znatelný je i prostor pro fantazii a další představy člověka. Nechci, aby bylo na první pohled patrné, o co mi jde. Člověka to má napadnout až po chvíli, co zpozoruje drobné detaily. Detaily, na které se zaměřuji, zachycují co nejvíce z mého osobního a intimního života. Co se motivů týče i ty vycházejí ze světa, který je mi vlastní.

Avšak nejedná se o smyšlenku či hluboká témata, nýbrž o zvířata, která zde už nejsou, o rodinu, domov a především mne samotnou. Odhaluji zde své vzpomínky, prožitky, emoce, ale i bolesti pramenící z reálných událostí.

Dominantním prvkem díla je bytost, se kterou každý den trávím čas, ale především ji znám nejlépe. Tato bytost si váží sama sebe, své podstaty i hodnoty, je si dobrým přítelem, kritikem a zároveň i zrcadlem.

1.2. Reflexe a dokumentace procesu tvorby

Již v druhém ročníku magisterského studia jsem přemýšlela nad obsahem, myšlenkou a kompozicí díla. Avšak nebylo klíčové zabývat se tím hned ze začátku. Nejprve jsem zabývala podklady, ze kterých by směr a forma byly nakonec jasné samy o sobě.

Poté jsem začala uvažovat nad materiálem. Na prvním místě bylo doposud mě známé napnuté plátno. Oslovilo mě i hedvábí, se kterým jsem neměla žádné zkušenosti. Viděla jsem pouze hotová díla. A u těchto maleb jsem si všimla, že barvy jsou lehce rozpyté, křehké a zdánlivě prchavé. Po zhodnocení jsem dospěla k názoru, že hedvábí není příliš vhodné, co se mého tématu týče. Neboť vlastnost hedvábí je především jemnost, něžnost a elegance.

Dále jsem přemýšlela nad technikou malby. Zkombinovala jsem akrylové barvy s barvami olejovými. Akrylové barvy jsem použila také na podmalbu, avšak převážná část mé práce je namalována olejovými barvami. A to z důvodu, že akrylové barvy velmi rychle schnou, po zaschnutí tmavnou a špatně se s nimi vytvářejí přechody.

Dříve než jsem začala nanášet barvu, bylo důležité připravit si skicu pomocí tužky. Poté jsem mohla odstartovat práci na jednotlivých malbách. Byla potřeba i výroba vlastní šablony, kterou jsem použila coby ornament ve druhém, třetím a čtvrtém obraze.

Volila jsem zemité neutrální odstíny barev, které navozují spojení s přírodou.

K řešení pozadí a finálním úpravám jsem se dostala, až ke konci tvorby, kdy byly obrazy namalovány a tvořily ucelený výsledek. Užila jsem i sypkého bronzu v prášku se zlatým nádechem, ke zdůraznění a oživení určitých fragmentů. Dále pak permanentní metalická pera značky Pen Touch, které se po zaschnutí nerozmazávají, na povrchu dobře drží a barva je odolná vůči vodě a chemikáliím. Tyto pera vidíme v odstínech zlaté a bílé.

Má snaha byla vyjádřit dílo prostřednictvím mého specifického pojetí a způsobu malby tak, aby jednotlivé malby na sebe navazovaly, jako jednotný a ucelený celek. Zpětným ohlédnutím za svojí tvorbou můžu shledat kontinuální vývoj námětů, kompozic, rozvoj myšlenek a zejména překonání sama sebe. Osvojila jsem si nové poznatky a styly, které jsou za posledních pár let pro mě ojedinělé a inovativní.

Od prvního okamžiku jsem věděla, že se chci věnovat malbě, a co chci znázornit. To se pak stalo i mým cílem.

Co se inspirace týče, vycházela jsem z autorů, kteří mě imponují a působí zářným dojmem. Obohatila mě tvorba nepřilíš známé americké výtvarnice Alexandry Levasseur.² Její témata obsahují prvky jako je příroda, vnímání a identita. Avšak nejbližší mám k Fridě Kahlo, tato žena zanechala v mém srdci kolosální stopu. Do svých děl vepsala prožité bolesti a utrpení v životě.

V případě výběru díla od Fridy Kahlo, bych volila obraz Nemocnice Henryho Forda.³ Tento obraz je mi blízký, neboť Frida

² Viz. obrazová příloha č. 1

³ Viz. obrazová příloha č. 2

zde zachycuje své trauma způsobené potratem. Vyvolává tak silnou emoci bolesti, avšak nikoli z potratu, nýbrž bolesti z opuštění. Tento druh bolesti může vznikat i v dětství. Počátek mého opuštění nastal ve chvíli, kdy mě matka zanechala v porodnici. Následovalo umístění do kojeneckého ústavu a k mému štěstí setkání s mými rodiči.

V díle lze identifikovat symbolické imaginace, které vychází z antonyma – radost a bolest, minulost a současnost, život a smrt, smrt a znovuzrození. Vidíme zde hada jako symbol procesu zrození světa, člověka, životní síly a znovuzrození. Dále pak žíly vycházející z lidského srdce. Srdce, jako hlavní spojovací můstek všeho, co je mi v životě drahé a má pro mě důležitý význam. Je průvodcem, který je nedílnou součástí tohoto díla. A krev jako nejcennější tekutinu, boží potravu a vitální energii.

Spatřit můžeme i vegetaci, rostliny jako znak ženské blízkosti k přírodě a plodnosti. Převážná část těchto rostlin je spjatá s mým domovem. A v neposlední řadě identita, nejdůležitější faktor mého díla. Má identita soudím, započala mým znovuzrozením s adoptivními rodiči. Identita člověka je rozhodujícím životním okamžikem určená v dětství.

Domnívám se, že duše před vstupem do těla se vědomě rozhodne, kam a komu se narodí. Je i předem domluvená s adoptivními rodiči, nic se neděje náhodně.

“Před nedávnem, skoro před pár dny jsem byla malá holčička a žila jsem v pestrobarevném světě s pevnými a hmatatelnými obrysy. Všude se skrývalo tajemství. (...) Nyní obývám bolestnou planetu,

průzračnou jako led; ta už neukrývá nic. Jako bych se vše naučila v několika vteřinách, naráz.“⁴

Za silné stránky pokládám, že se dílo stalo mým značně podstatným hnacím motorem. Nespočet věcí jsem si během procesu mohla uspořádat, zpracovat a uvědomit si. Tento proces mi i umožnil posunout se dál, jak výtvarně, tak i vnitřně, ale především bytostně.

Slabé stránky shledávám v probíhající pandemii, která je zodpovědná za nečekanou a dlouhou karanténu a všechny nás uvěznila před vnějším světem na několik měsíců. Pár těchto měsíců jsem byla odkázaná pouze sama na sebe a své myšlenky. Postupem času, samota a nesocializace byla spíše na obtíž. Samota, úzkost a sklíčenost, to jsou pocity, kterými jsem trpěla. Děsila jsem se, co bude následovat a jak to celé zvládnou.

Mimo jiné, veškerý proces doprovázely pochyby, zda dílo dostatečně manifestuje můj příběh adopce, znovuzrození, bolesti a transformace. Avšak probíhající situace mě podnítila, abych v sobě našla sílu a vědomě se tak postavila strachu. Díky této síle mohu zažívat pocit extrémního stěští a lásky.

Za největší úspěch si dovoluji považovat „vyváženost“ mezi tématem a zvládnutím techniky olejomalby. Do svého díla a samotné tvorby jsem vynaložila veškeré úsilí, čas a schopnosti.

Jsem člověk, který je pečlivý a lpí na detailech, neboť právě detaily utváří dojem celého díla. Tyto maličkosti jsou nutné a podstatné pro moji tvorbu.

⁴KAHLO, Frida. Intimní autoportrét: výběr z korespondence, deníku a dalších textů. Přeložil Luděk JANDA. Praha: Labyrint, 2003. Karawana. ISBN isbn80-85935-37-6.

2 POPIS VYSTAVENÉHO DÍLA A JEHO VYUŽITÍ ČI ADJUSTACE

Finální podoba diplomové práce zahrnuje soubor pěti obrazů na bavlněném plátně o velikosti 100 x 80 cm.

Obrazy jsou natřeny univerzálním šepsem přírodně bílé barvy a jsou orientovány na výšku. Soubor znázorňuje rozvoj myšlenky a existující posloupnost.

Jestliže si dílo prohlédneme, zjistíme, že každý obraz má vlastní specifickou atmosféru, přestože se vzájemně propojují a vzniká tak kompaktní dílo.

Kdybych měla zařadit svoji tvorbu do kontextu historie umění, stanovila bych pár bodů neboli asociací, které se vyskytují v souboru mnou vytvořených obrazů.

Nacházíme zde nespočet znaků, které s dílem rezonují. Vidíme zde bytost, jako dominantní výjev celého obrazu. K tomuto výjevu se váže převážná část událostí, vzpomínek, prožitků a emocí v jednom celku a to v příběhu. Obraz je začátkem znovuzrození a koncem transformace duše.

Užila jsem zemitých přírodních tonů, které jsou typické pro surrealistickou malbu. Význam obrazu soudím, je hluboký, úplný, souvislý a samovolný.

Dalšími rozpoznatelnými znaky jsou vlastnosti, jenž zobrazují konkrétní události, jak pozitivní, tak i negativní.

Tyto znaky domnívám se, nalezneme v mnoha dílech, například i v tvorbě Fridy Kahlo. Jsou také spjaty s ikonografií, která se zabývá popisem děl. Ve výtvarném umění má tato umělecko-historická metoda za úkol tyto znaky rozebírat.

Závěrem bych chtěla podotknout i samotné téma – „Síla identity“, které vyjadřuje existenci, sebepoznání, hledání a zvnitřňování osobní ideologie. Nicméně to jsou témata, která jsou typická především pro surrealismus – Jindřich Štýrský, Toyen, Frida Kahlo⁵, ač sama argumentovala tím, že nezaznamenává sny, nýbrž realitu.

Symbolismus – Freudovy a Jungovy objevy, zájem o výtvarný projev – v umění je skrytá hloubka. Jungova publikace o teorii symbolů⁶, zde nabyl přesvědčení, že člověk skrze poznání přijímá aspekty nevědomí, které lze rozpoznat pomocí snů a symbolů. Cílená malba neboli vědomá práce se symboly, které člověk může číst – František Kupka (Sfingy)⁷, Arnold Böcklin (Ostrov mrtvých)⁸, Franz von Stuck (Salome).⁹ Renaissance – Hieronymus Bosch¹⁰ a jeho narativnost děl s promyšlenou symbolikou.

Výsledná plátina¹¹ by měla být instalována převážně v neutrálně čistém prostředí. Spojením čtyř děl vzniká kompaktní dílo, tudíž by mělo být vystaveno společně a páté poslední plátino pár centimetrů opodál. I přes tento rozdíl považuji dílo za jednotný celek. Stylizace obrazů je navržena tak, aby byla pro diváka čitelná. I tak se musí na delší čas zastavit a zamyslet se nad symbolikou skrytou v obrazech.

Nejlépe je obrazům, jestliže jsou zarámované a zavěšené. Pro výstavní účely, mohou být obrazy opatřeny lištami.

Obrazy mohou být součástí mých autorských výstav spolu s dalšími díly.

5 Viz. obrazová příloha č. 3

6 Viz. obrazová příloha č. 4

7 Viz. obrazová příloha č. 5

8 Viz. obrazová příloha č. 6

9 Viz. obrazová příloha č. 7

10 Viz. obrazová příloha č. 8

11 Viz. obrazová příloha č. 9

Ráda bych vsunula i krátké zamyšlení se nad využitím tématu ve výtvarné výchově, při hledání vlastní identity či vývoje. A to výběrem důležitých okamžiků svého života a ty výtvarně ztvárnit. Technika se může odvíjet dle dané skupiny. Toto téma je převážně o sebepoznání a o vnitřním hledání.

Co se tématu „Síla identity“ týče, domnívám se, že je vhodné k rozvíjení mé vlastní tvorby, kterou mohu dále rozšiřovat v její vizuální rozmanitosti. V malbě bych ráda i nadále pokračovala, neboť si myslím, že je pořád co rozvíjet. Tuším, že v olejomalbě mám ještě drobné nedostatky, avšak každým obrazem cítím zlepšení. Bezpochyby to nejsou mé poslední olejomalby.

3 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. GOMBRICH, E. H. *Příběh umění*. Praha: Odeon, 1992. Klub čtenářů. ISBN 80-207-0416-7.
2. GOMBRICH, E. H. *Umění a iluze: studie o psychologii obrazového znázorňování*. Vydání druhé. Přeložil Miroslava GREGOROVÁ. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-257-3031-7.
3. BALEKA, JAN. *Výtvarné umění: výkladový slovník: (malířství, sochařství, grafika)*. Praha: Academia, 1997. ISBN 9788020019097.
4. KULKA, Tomáš. *Umění jako kýč*. Torst, 2014. ISBN 9788072154777.
5. LOSOS, Ludvík. *Techniky malby*. Praha: Aventinum, 2010. ISBN 9788074420085.
6. RUHRBERG, Karl, WALTHER, Ingo F., ed. *Umění 20.století*. Praha: Slovart, c2004. ISBN 8072095218.
7. LAMAČ, Miroslav. *Myšlenky moderních malířů: (od Cézanna po Dalího)*. 4., přeprac. vyd. Praha: Odeon, 1989. Klub čtenářů (Odeon). ISBN 80-207-0087-0.
8. RUIZ, Miguel. *Čtyři dohody: kniha moudrosti starých Tolteků: praktický průvodce osobní svobodou*. Přeložil Viktor FAKTOR. Praha: Pragma, 2001. ISBN isbn80-7205-826-6.
9. KAHLO, Frida. *Intimní autoportrét: výběr z korespondence, deníku a dalších textů*. Přeložil Luděk JANDA. Praha: Labyrint, 2003. Karawana. ISBN isbn80-85935-37-6.

4 RESUMÉ

Má diplomová práce je „Síla identity“. Jedná se o nejnáročnější práci, co se psychiky týče. Vzpomínky, prožitky, bolesti – to jsou znaky, které měly a mají vliv na mojí identitu. Těmito znaky vyprávím svůj příběh, vlastní imaginativní svět. Od počátku znovuzrození, až po současnou transformaci, definuji tyto momenty, které ovlivnily mé Já. Dané momenty v podobě znaků zpracovávám prostřednictvím olejomalby na plátně. Mým cílem bylo reagovat na perzistentní vzpomínky, prožitky a bolesti skrze obrazy a poodhalení mé identity divákovi.

Výsledné dílo je soubor pěti obrazů na bavlněném plátně o velikosti 100 x 80 cm.

My diploma is „The Power of Identity“. This is the most demanding job when it comes to the psyche. Memories, experiences, pain – these are the signs that had and still affect my identity. With these characters I tell my story, my own imaginative world. From the beginning of rebirth to the present transformation, I define these moments that have influenced my Self. I process the given moments in the form of characters through oil painting on canvas. My goal was to respond to persistent memories, experiences and pains through images and revealing my identity to the viewer.

The resulting work is a set of five paintings on cotton canvas measuring 100 x 80 cm.

5 SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

obrazová příloha č. 1

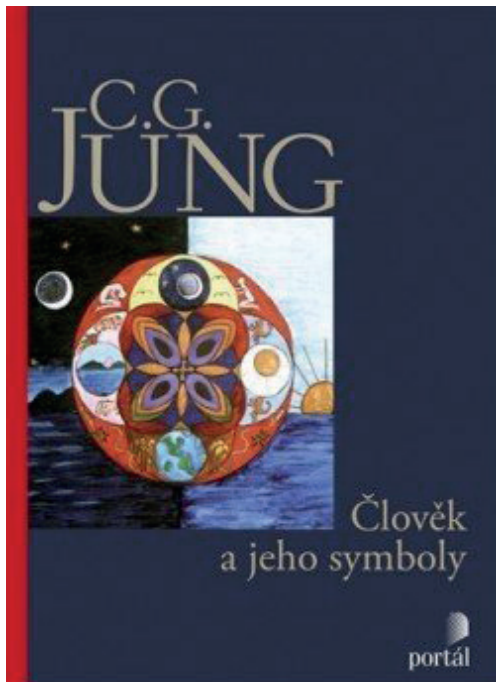
obrazová příloha č. 2

obrazová příloha č. 3

obrazová příloha č. 4

obrazová příloha č. 5

obrazová příloha č. 6

obrazová příloha č. 7

obrazová příloha č. 8

